

irodalmi nyelv megteremtője. (Sz. 1787. okt. 26. Tršić)

— 150 éve, 1824-ben Párizsban halt meg Théodore GERICAULT francia festő, grafikus és szobrász, akit a festészeti romantizmus úttörőjeként tart számon a művészettörténet. Fő műve a *Meduza tutajja* c. nagyméretű kompozíció, mely éies fény-árnyék játékkal kidomborított formákkal, drámai hangvétellel és az alakok pszichológiai beállítással megrázó módon ábrázolja az elpusztult hajó roncsaiból tákolt, a hullámok által ide-oda dobált tutaj kétségbeesett utasainak küzdelmét az életért. A remekmű, melynek történeti háttere valóságos esemény volt, hosszú műtermi munka után 1818-ban készült el. Első sikerét a művész egy korábban festett képpel, a *Gárdatisztel* aratta, mellyel megnyitotta az európai festészet kapuit a romantizmus felé. Géricault kedvenc témáit a lovak képezték: *A császári lovastestőrség tisztje* (1812, Louvre), *A sebesült vértés* (1814, Louvre), *Epsomi verseny, Futtatás*. Lovas képet még a Meduza tutajának londoni bemutatása után is festett: *Ót ló az istállóban*. (Sz. 1791. augusztus 26. Rouen) (Orth)

— 275 éve, 1699: Karlócai béke: Ausztria és Törökország között létrejött békekötés szentesítette Törökország kizsorolását a Kárpát-medencéből, a Temesvidéket kivéve, amely kezén maradt. (Büchl)

Január 27.

— 25 éve, 1949-ben Moszkvában halt meg Borisz Vladimirovics ASZAFJEV szovjet zenetudós és zeneszerző. Tanulmányait Péterváron végezte. Előbb a Mariszkij Színház korrepetitora és karizmestere, majd a Leningrádi Művészeti Intézet és a Leningrádi Zeneművészeti Főiskola tanára lett. Zeneszerzőként a színpad kötötte le figyelmét; huszonhét balettje közül sikerültebb: *A báncsiszeráj szökökút*, *Párizs lángjai*, *A kaukázusi fogoly*, *Kövendég*. Kevésbé ismertek operái: *Hozomány nélküli lány*, *A pénztárosné*, valamint szimfóniai, zongoraversenye. Zenetudósként az orosz és szovjet zene nagy alakjai, műfajai, formái, esztétikai kérdések foglalkoztatták. Munkáinak egy részét Igor Glebov néven tette közzé. Fontosabb idevágó írásai: *Szimfonikus etűdök*, *Az orosz zene fejlődése a 19. századig*, *Glinka*, *Csajkovszkij*, *Anton G. Rubinstein*, *Sztravinszkij*, *Rimszkij-Korszakov*, *Rachmaninov*, *A zenei forma mint folyamat*, *Az orosz zene mesterei*. Paul Lamm-mal sajtó alá rendezte Muszorgszkij összes műveinek kritikái kiadását. (Sz. 1884. júl. 29.) (Benkő)

— 55 éve, 1919-ben Budapesten halt meg ADY Endre költő, publicista és prózaíró, a huszadik századi magyar

lira forradalmi megújulásának elindítója, vezéralakja, a világirodalom egyik nagy forradalmi lírikusa. (Sz. 1817. nov. 22. Ermindszent, most Adyfalva) M 68. 12. 25—27. Franyó: *A Hoi-nap a máé*; 61. 1. 36. Szemlér: *Ady ötven év múltán*.

— 120 éve, 1854-ben Marosszentkirályon halt meg ARANYOSRÁKOSI SZÉKELY Sándor költő, író, történetkutató. (Sz. 1797. szept. 13. Székelykál) M 71. 6. 12. Mikó; 72. 7. 60. Sz. 13.

— 275 éve, 1699-ben Sheenben (Surrey) halt meg Sir William TEMPLE angol politikus, diplomata, jeles esszéíró. Híres levelezése kora számos európai kiválóságával. (Sz. 1628. ápr. 6. London)

Január 28.

— 1943-ban ezen a napon jelent meg a *România liberă* című illegális hazafias lap.

— 50 éve, 1924-ben halt meg Lisszabonban Teófilo BRAGA portugál költő, irodalomtörténész, politikus. 1910—11-ben és 1915—1919-ben hazája köztársasági elnöke volt. Különösen a portugál népköltéssel foglalkozott; őt tekintik a portugál irodalomtudomány és néprajz megalapítójának. Legjelentősebb irodalmi alkotása a *Visao dos Tempos*, 1864, (Pillantás az időn át), melyben az emberiség haladásába és teremtő erejébe vetett hite jut kifejezésre. (Sz. 1843. febr. 24. Ponta Delgada, Azori szig.) (Büchl)

— 125 éve, 1849-ben Pesten született KOVÁTS Gyula jogász, jogi író; ítélőtáblai bíró, egyetemi tanár, akadémikus. Foglalkozott a jogoktatás reformjával, részt vett számos tudományos vitában. Munkáiból: *Az írói és művészi tulajdonjog*, 1879; *A házasságkötés*, 1883; *A párbér*, 1885. (Mh. 1935)

— 1160 éve, 814-ben Aix la Chapelle v. Aachen városában halt meg NAGY KÁROLY (Charlemagne) frank király (768), római császár (800), a világtörténet egyik legkiválóbb személyisége. (Sz. 742. ápr. 2.) M 72. 3. 54.; 73. 6. 59. Aug. 15.

Január 29.

— 100 éve, 1874-ben halt meg Eudoxiu HURMUZAKI román történész és politikus. Harcolt a Habsburg birodalomban élő románok jogaiért. Tudományos munkássága során összegyűjtötte a románokra vonatkozó latin és német dokumentumokat. A *Fragmente zur Geschichte der Rumänien* 5 köt. 1878—1886 c. munkája Románia tör-

ténelmére vonatkozólag okleveleket tartalmaz. A dokumentumokhoz kommentárokat fűzött. A *Colecția Hurmuzaki* a Románia történelmére vonatkozó külföldi dokumentumok gyűjteménye; a Román Akadémia adta ki 1887-től kezdődően, 44 kötetben. A dokumentumokat több történész gyűjtötte össze. Címét Hurmuzaki emlékére adták, aki az első 11 kötet dokumentumait gyűjtötte. (Sz. 1812) (LK)

Január 30.

— 1945: Az Egységes Szakszervezetek Kongresszusa megalakítja a romániai szakszervezeti mozgalom központi vezető testületét, a Szakszervezetek Országos Tanácsát (Confederația Generală a Muncii).

— 75 éve, 1899-ben Péterváron (Leningrád) született Valmar ADAMS eszt. költő, író, irodalomtörténész és esztéta, 1932-től tartui egyetemi előadótanár.

— 325 éve, 1649-ben e napon végeztette ki az angliai independens parlament I. Károly királyt, aki éles ellentétben az ország kapitalista fejlődésével, a feudális abszolutizmust próbálta erősíteni. A parlament Angliát köztársasággá nyilvánította, amelyben a hadsereg s így Oliver Cromwell lordprotektoré volt a döntő szó. Az angol polgárság és új nemesség új államot teremtett magának: létrehozta a polgári államot. (Büchl)

Január 31.

— 1910. január 31. — február 2: A Romániai Szociáldemokrata Párt újjalakuló kongresszusa.

— 120 éve, 1854-ben született David EMMANUEL matematikus, a román matematikai iskola egyik legkiválóbb képviselője, bukaresti tudományegyetemi és műegyetemi tanár, a Román Akadémia tiszteletbeli tagja. (Mh. 1941)

— 170 éve, 1804-ben Szücsiben született BAJZA József költő, kritikus, szerkesztő és közíró, a reformkor irodalmi életének egyik vezéralakja; 1831-től az MTA levelező, 1832-től rendes tagja. (Mh. 1858. március 3. Pest) M 69. 1. 55. Jóslat.

HIBAIGAZITAS

Folyóiratunk 9. száma 63. lapján alulról a 16. és 17. sor közül kimaradt: **November 24.**

(A korrektor hibája.)